

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถทางศิลปะของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลย เพื่อเป็นแนวทางให้พ่อแม่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของวิธีเลี้ยงดูเด็กที่มีต่อพัฒนาการทางศิลปะของเด็ก และเข้าใจพัฒนาการทางศิลปะของเด็กชายและหญิงในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะได้ส่งเสริมได้ถูกต้อง ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การศึกษาเบื้องต้น

1.1 ศึกษาหนังสือเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะของเด็ก พัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยต่าง ๆ ตามทฤษฎีของวิกเตอร์โลเวนเฟลด์และการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบต่าง ๆ

1.2 ศึกษาชั้นพัฒนาการทางศิลปะตามเกณฑ์ของวิกเตอร์โลเวนเฟลด์โดยละเอียดอย่างยั้ง
ขั้นที่ 2 เป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินผลงานศิลปะของเด็ก

1.3 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวัสดุที่จะใช้ในการวาดภาพให้เหมาะกับพัฒนาการทางกายของเด็ก

1.4 ศึกษาช่วงเวลาและความสนใจของเด็กที่จะทำงานศิลปะ

1.5 ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดกวดขันและแบบปล่อยปละละเลยและศึกษาสถานการณ์ที่เหมาะสมสำหรับสร้างแบบสัมภาษณ์นักเรียน

1.6 ศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 ประเภท คือแบบสัมภาษณ์แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดูและแบบประเมินผลงานทางศิลปะที่มีผู้ใช้แล้วในประเทศไทยและต่างประเทศ

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ซึ่งประกอบด้วย

2.1.1 แบบสัมภาษณ์แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดู เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยกำหนดข้อคำถามเป็นสถานการณ์จำนวน 30 ข้อ ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูในเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาเล่าเรียน 3 ข้อ การลงโทษ 2 ข้อ การควบคุมความประพฤติ 12 ข้อ การเที่ยวเตร่พักผ่อน 4 ข้อ การเล่น 3 ข้อ การคบเพื่อน 1 ข้อ การช่วยทำงานบ้าน 1 ข้อ การให้รางวัล 3 ข้อ และการเจ็บป่วย 1 ข้อ

2.1.2 แบบประเมินผลความสามารถทางศิลปะของเด็ก ผู้วิจัยได้ปรับปรุงมาจากแบบประเมินผลพัฒนาการทางศิลปะของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ ให้เป็นเกณฑ์การพิจารณาความสามารถทางศิลปะที่เหมาะสมกับเด็ก เกณฑ์ดังกล่าวครอบคลุมเรื่องการสร้างภาพคน การใช้สี การใช้ช่องไฟ และการออกแบบ

2.2 การปรับปรุงเครื่องมือ

2.2.1 นำเครื่องมือที่สร้างในข้อ 2.1.1 คือแบบสัมภาษณ์แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดู มาหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ (face validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษา ทางด้านจิตวิทยา และผู้มีประสบการณ์ในการสอนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 คน (ดูภาคผนวก ก.) ตรวจสอบในด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา เพื่อให้แบบสัมภาษณ์แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดูมีความถูกต้องเหมาะสม

2.2.2 นำเครื่องมือที่สร้างในข้อ 2.1.2 คือแบบประเมินผลความสามารถทางศิลปะ มาหาค่าความตรงเชิงประจักษ์ของเกณฑ์พิจารณาความสามารถทางศิลปะโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการสอนศิลปะศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาจำนวน 5 คน (ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบแก้ไขให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2.3 การทดลองเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดูที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิไปทดลองหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ โดยไปทดลองสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกิ่งเพชร เขตพญาไท ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 30 คน เป็นชาย 15 คน หญิง 15 คน โดยวิธีล่อซ้ำ (test retest) ห่างกัน 2 สัปดาห์ การสัมภาษณ์กระทำเป็นรายบุคคลแล้วนำความถี่ที่ได้ของแต่ละข้อคำถามมาหาค่าความเชื่อมั่น

หากข้อใดมีตัวอย่างประชากรจำนวนตั้งแต่ร้อยละ 20 ขึ้นไปตอบคลาดเคลื่อนไปจากการสัมภาษณ์ ครั้งแรกคือถ้ามีผู้ตอบข้อสัมภาษณ์ข้อใดผิดไปจากครั้งแรกมากกว่า 6 คน ผู้วิจัยจะนำแบบสัมภาษณ์ ข้อนั้นมาปรับปรุงใหม่จนได้แบบสัมภาษณ์จำนวน 15 ข้อ ที่มีความครอบคลุมตามเกณฑ์ความประพฤติทั่วไป ของเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การศึกษาเล่าเรียน 2 ข้อ การลงโทษ 1 ข้อ การ ควบคุมความประพฤติ 3 ข้อ การเที่ยวเตร่พักผ่อน 2 ข้อ การเล่น 3 ข้อ การคบเพื่อน 1 ข้อ การช่วยทำงานบ้าน 1 ข้อ การให้รางวัล 1 ข้อ และการเจ็บป่วย 1 ข้อ

นำเกณฑ์การพิจารณาความสามารถทางศิลปะ ไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนปลูกจิต ที่ไม่ใช่ว่างอย่างประชากรจำนวน 30 คน เป็นชาย 15 คน หญิง 15 คน โดยให้นักเรียนวาดภาพแล้วนำภาพไปให้ผู้มีความรู้ทางการสอนศิลปะที่ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี 5 คน ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การพิจารณาความสามารถทางศิลปะของวิคเตอร์ โลเวนเฟลด์ ซึ่งผู้วิจัยได้ ปรับปรุงแล้ว ถ้าคะแนนแต่ละข้อที่ผู้มีความรู้ทางการสอนศิลปะให้ตรงกัน 3 ใน 5 คน ก็ถือว่าเกณฑ์ การพิจารณาความสามารถทางศิลปะข้อนั้น ๆ ใช้ได้ แต่ถ้าข้อใดไม่เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าว ก็ จะปรับปรุงและดำเนินการสร้างเกณฑ์ข้อนั้นใหม่จนกว่าจะได้ค่าความเชื่อมั่นของแต่ละข้อตามเกณฑ์ข้างต้น

3. การสุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร ภาคปลายประจำปีการศึกษา 2528 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนนักเรียน โรงเรียนละ 24 คน รวมทั้งสิ้น 168 คน ตัวอย่างประชากรครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบ หลายขั้นตอน (multistage sampling)

การสุ่มตัวอย่างประชากร มีวิธีการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

3.1 สุ่มตัวอย่างโรงเรียนที่จะศึกษา โดยการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (simple random sampling) จากโรงเรียนที่มีคุณลักษณะดังนี้ คือ'

ก. เป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดการศึกษาภาคบังคับ และมีสภาพ ต่าง ๆ ใกล้เคียงกัน เช่น โรงเรียนในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร การประกอบอาชีพ ฐานะทาง เศรษฐกิจ และสังคมของผู้ปกครอง เป็นต้น

ข. เป็นโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน การคมนาคมสะดวก

ค. เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งมีนักเรียนตั้งแต่ 801 คนขึ้นไป

โรงเรียนที่มีลักษณะตามเกณฑ์ดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 38 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนร้อยละ 20 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา ด้วยวิธีบังผลลากชื่อ โรงเรียนได้จำนวน 7 โรงเรียน

3.2 การคัดเลือกนักเรียน ใช้วิธีสัมภาษณ์นักเรียนโดยการนำแบบสัมภาษณ์ แยกประเภทนักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดู ไปสัมภาษณ์นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของแต่ละโรงเรียน แล้วคัดเลือกนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูทั้ง 3 ประเภท ประเภทละ 8 คน รวมตัวอย่างประชากรโรงเรียนละ 24 คน และให้มีทั้งสองเพศจำนวนเท่า ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 7 โรงเรียน เป็นตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 168 คน

ตาราง รายชื่อโรงเรียนในเขตชั้นใน จำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และจำนวนนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร

เขตชั้นใน *	โรงเรียน *	จำนวนนักเรียน* ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	จำนวนนักเรียน* ที่เป็นตัวอย่างประชากร
ปทุมวัน	สวนลุมพินี	192	24
ดุสิต	วัดจันทร์สี่ไรมสร์	126	24
ดุสิต	วัดสร้อยทอง	162	24
พญาไท	วัดติสฺนงสำราญ	189	24
คลองสาน	วัดสุวรรณ	136	24
บางกอกใหญ่	วัดท่าพระ	141	24
ภาษีเจริญ	วัดจันทร์ประดิษฐาราม	504	24
		รวม 1450	รวม 168

* (กระทรวงมหาดไทย, สำนักการศึกษา 2528 : 6, 8, 23, 28, 31, 37)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นานาสื่อขอความร่วมมือไปยังครูประจำชั้น ซึ่งเป็นผู้อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนและอาจเคยได้อ่านนักเรียนพูดถึงเรื่องผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนหรืออาจเคยติดต่อกับผู้ปกครองทำให้ทราบว่าผู้ปกครองคนใดอบรมเลี้ยงดูนักเรียนแบบใด โดยขอให้ ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ช่วยคัดแยกประเภทนักเรียนที่ครูพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบต่าง ๆ แบบละ 12 คน โดยมีแนวทางการพิจารณาให้ครู ดังนี้คือ

พฤติกรรมที่แสดงถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

แสดงความรัก ห่วงใย เช่นการให้ความมั่นคงปลอดภัย การให้กำลังใจ

การให้คำปรึกษาและแนะนำด้วยเหตุผล เป็นต้น

ส่งเสริมให้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ เช่นการแสดงความกตัญญู การแก้ปัญหา การให้เหตุผลโต้แย้ง ความรับผิดชอบ เป็นต้น

การให้สิทธิเสรีภาพ เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง การมีสิทธิใช้ของใช้ภายในบ้าน การมีสิทธิในการคบเพื่อน เป็นต้น

พฤติกรรมที่แสดงถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

ขบถตั้งกฎเกณฑ์ให้ลูกปฏิบัติตามและบังคับให้ลูกทำตาม

ไม่ยอมให้อุบัติแสดงความคิดโต้แย้ง

ลงโทษลูกตามอารมณ์

ไม่ส่งเสริมให้ลูกแสดงความสามารถ

ขบถก้าวร้าวในเรื่องส่วนตัวของลูก เป็นต้น

พฤติกรรมที่แสดงถึงการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

ไม่ให้คำแนะนำแก่เด็กในเรื่องต่าง ๆ

ทอดทิ้งเด็ก ปล่อยให้เด็กจัดการเกี่ยวกับตัวเองในเรื่องการแต่งกาย ความเป็นอยู่ และอื่น ๆ

ลงโทษเด็กตามอารมณ์

ไม่มีการวางกฎเกณฑ์อะไรให้เด็ก

ไม่ให้ความอบอุ่นใจเท่าที่ควร

เมื่อเด็กซักถามในเรื่องต่าง ๆ ผู้ปกครองไม่ให้ความสนใจอธิบายให้เด็กหายข้องใจ
เป็นต้น

4.2 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์นักเรียนตามการอบรมเลี้ยงดูไปสัมภาษณ์นักเรียนตามรายชื่อที่ครูประจำชั้นคัดแยกประเภทไว้ชั้นหนึ่งแล้วนั้นอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ตัวอย่างประชากรตรงตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูประเภทต่าง ๆ ประเภทละ 8 คน ชาย 4 คน หญิง 4 คน ทั้งนี้โดยพิจารณาว่าถ้านักเรียนคนใดตอบตรงกับการอบรมเลี้ยงดูแบบใดมากที่สุด และจำนวนข้อต่างจากแบบอื่น ๆ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของจำนวนข้อทั้งหมดเช่น ถ้าตอบแบบประชาธิปไตย 8 ข้อ แบบเข้มงวดกวดขัน 5 ข้อ และแบบปล่อยปละละเลย 2 ข้อ จะถือว่า เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เพราะเป็นคำตอบที่มีจำนวนข้อที่แสดงการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด แต่ถ้าคำตอบเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 6 ข้อ แบบเข้มงวด 8 ข้อ และแบบปล่อยปละละเลย 1 ข้อ จะไม่ถือว่าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน เพราะจำนวนข้อจากการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและแบบเข้มงวดกวดขันต่างกันเพียง 2 ข้อ ซึ่งไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงต้องสัมภาษณ์เด็กคนอื่นแทนเพื่อให้ตรงตามเกณฑ์นี้

4.3 ให้นักเรียนที่คัดเลือกไว้เป็นตัวอย่างประชากรวาดภาพพร้อมกันในวันมาเรียนตามปกติโดยยั้งใจให้นักเรียนเข้าใจว่าเป็นการวาดรูปเล่นสนุก ๆ เพื่อให้นักเรียนวาดภาพตามสบายไม่มีกังวล การวาดภาพดังกล่าวให้เวลาครั้งละ 45 นาที และให้ทำ 2 ครั้งในเวลาห่างกันประมาณ 1 สัปดาห์เพื่อมีนักเรียนเชื้อ

4.4 การให้นักเรียนวาดภาพดำเนินการดังต่อไปนี้ ผู้วิจัยเขียนหัวข้อเรื่อง "ครอบครัวของฉัน" บนกระดานแล้วสนทนากับนักเรียนว่า "ครอบครัวของฉัน" มีใครบ้าง และมีอะไรอีกที่นักเรียนสามารถวาดลงไปในภาพได้ เพื่อว่าเมื่อนักเรียนวาดภาพจะได้วาดภาพคนลงในภาพด้วยสนทนาเสร็จแล้วผู้วิจัยสรุปอีกครั้งหนึ่งและแนะนำให้นักเรียนทำงานด้วยตนเองไม่ควรลอกเลียนแบบเพื่อน แล้วให้นักเรียนลงมือทำงาน ให้เวลาในการวาดภาพไม่เกิน 45 นาที ส่วนการวาดครั้งที่ 2 ก็ดำเนินการเช่นเดียวกับครั้งที่ 1 ในสัปดาห์ต่อไป แต่เปลี่ยนหัวข้อใหม่เป็น "ฉันเล่นกับเพื่อน ๆ" ที่โรงเรียนหรือที่ได้ก็ได้ตามที่นักเรียนเคยมีประสบการณ์ในการเล่นกับเพื่อน ๆ หรือพี่น้อง ฯลฯ

